

КРІЗЬ ПЕКЛО АФГАНСЬКОЇ ВІЙНИ

Афганістан... У всіх, хто пройшов через нього, там залишилась частина життя. Назавжди закарбувались в пам'яті афганські гори з крутими перевалами, бойові побратими, з якими згуртувала війна, обличчя загиблих товаришів і міцна солдатська дружба. Той, хто побував в цій далекій, гірській країні в ті трагічні, наповнені бойовими діями роки, ніколи не зможе забути її.

Минуло вже 27 років з того пам'ятного дня, коли 15 лютого 1989 року радянські війська були виведені з Афганістану. Здавалося б: понад чверть віку - досить великий проміжок часу, але не для воїнів-інтернаціоналістів. Їх фізичні та душевні рани і кризь роки болять, спогади віддають пекучим болем, у тривожних снах до них приходять загиблі друзі, вони чують розриви гранат і свист куль, знову горять бетеери...

Суворі випробування Афганською війною, яка тривала майже 10 років, пройшли і багато наших земляків-зарічненців. Серед них і двоє жителів села Борове Іван Іванович Сидорчук та Володимир Адамович Супрунюк, з котрими ми поспілкувались напередодні Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав, який приурочений до річниці виведення з Афганістану обмеженого контингенту радянських військ.

“Думав, що Борової більше не побачу”

56-річний Іван Сидорчук був свідком і учасником вводу

єдине, до чого не можна було звикнути і змиритися, то це до загибелі своїх товаришів...

За словами Івана Сидорчука, провінція Бадахшан знаходиться по сусідству з

Пакистаном, Китаєм та Індією і поміж високігорних хребтів Гіндокуша по ній проходив так званий Ваханський коридор – стратегічно важливий для афганських моджахедів шлях, по якому вони переправляли зброю. Тож, щоб перекрити цей транспортний для душманів канал, їхній полк постійно був у рейдах та приймав участь у багатьох бойових операціях, виконуючи небезпечні завдання, більш характерні для десанту чи спецназу,

вода – їх нам скидали наші “вертушки”, кілька із вертольотів душманам вдалося навіть підбити... То був жорстокий, кровопролитний бій, в ході якого, подекуди, доходило і до рукопашного зіткнення. Я тоді подумав – все, кришка, Борової більше не побачу... На шостий день ми по радіо викликали вогонь на себе і, завдяки ударам нашої артилерії та авіації, зуміли вийти з вогняного і “кам'яного мішка”. В тому бою полягло багато хлопців, лише з нашої роти, яка налічувала 111 чоловік, загинуло 56... Другий такий бій, коли я опинився на межі життя і смерті, стався на початку 1981-го. В ущелині, неподалік Файзабада, неочікувано потрапили на засаду моджахедів, які обложили нас щільним вогнем з автоматів та кулеметів. Залігши між каменями, ми відкрили вогонь

Крім війни, саме перебування в Афганістані для наших воїнів було важким і духовно, і фізично: інший клімат, погана вода, переміна їжі, як наслідок – багато з них хворіли на різні інфекційні хвороби, характерні для субтропіків. На одну з них – малярію захворів і Іван Сидорчук (щеплень від неї солдатам в Афганістані у перші роки ніхто не робив). Хворів довго і важко, навіть після Афгану, звідки він демобілізувався 28 червня 1981 року. Та недуга дається йому взнаки і досі.

Однак, не дивлячись на це, після служби закінчив Демидівське СПТУ і 27 років працював у своєму рідному колгоспі трактористом. Нині Іван Іванович вже на пенсії. На згадку про перенесену афганську війну, крім своїх спогадів, він свято береже кілька похованих від часу армійських фотографій та нагород, зокрема, Грамоту Президента Верховної Ради СРСР “За мужність і військову доблесть, проявлені при виконанні міжнародного обов'язку в Республіці Афганістан”, медалі “За виконаний з честю обов'язок”, “Захиснику Вітчизни”.

причини, аби не бути збитим, пілоти літаків, при взльоті, мушили ще над аеродромом стрімко набирати висоту. За час своєї служби в Афганістані всяке траплялося: було, що й земля горіла під ногами і хлопці гинули, в тому числі і з нашої роти. Війна – то страшне діло, вона не оминала ні старих, ні малих і так само страждали від неї і наші солдати, і мирне населення. Як місцеві жителі ставилися до нас? По-різному. В Кабулі з

деякими ми навіть дружили, а у гірських кишлаках більшість були настроєні недружелюбно і, побачивши нас, в кращому випадку ховалися, в гіршому – могли і обстрі-

радянських військ в Афганістан, який, як відомо, розпочався 25 грудня 1979-го. Цього ж року, у травні - місяці призвали на строкову військову службу й Івана.

Служити молодий солдат потрапив у танкові війська. Спершу пройшов шестимісячну навчальну підготовку в Казахстані, де отримав спеціальність навідника танкової гармати. Однак, нести подальшу службу по цьому військовому фаху, тим більше у танкових військах, йому не судилося. Натомість Івана Сидорчука несподівано перевели у мотострілецький полк, який, у складі обмеженого контингенту радянських військ, був направлений для виконання інтернаціонального обов'язку у Демократичну Республіку Афганістан.

- У Афган я потрапив 10 січня 1980 року – наш підрозділ туди з Алма-Ати доправили “вертушками”, - згадує Іван Іванович. – Висадили нас у гірській провінції Бадахшан, неподалік міста Файзабад, що на північному сході Афганістану. Жодного радянського підрозділу там ще не було – наш полк був першим і, як виявилось, єдиним на всю провінцію. Тому довелось відразу по прибуттю облаштувати свій побут з нуля. Загалом, дуже важко було звикати до чужої країни, до неймовірної спеки, високих гір, поганої їжі та води. Але до цього всього з часом адаптувався,

десанту чи спецназу, ніж для мотострілецького підрозділу.

- Виконуючи доведені для полку бойові завдання, ми, практично, не вилізли з доколишніх гір, - продовжує розповідати Іван Іванович. – Кожен раз, виходячи в гори, ми брали максимум боєкомплекту та води і мінімум харчів - сухпай брали лише на добу. Я, як кулеметник, зазвичай, ніс два ящики з патронами – малий і великий, були патрони ще й в рюкзаку за плечима... Скільки було таких бойових виходів і не злічити. Але найбільше запам'яталися два з них. Перший трапився навесні 1980 року – під час чергового рейду в гори ми потрапили в оточення і 5 днів тримали там

мешками, ми відкрили вогонь у відповідь. Поряд зі мною був молодший сержант Гусейнов. Коли бій вщух, я піднявся, а він – ні. Загинув від ворожої кулі... Були також випадки, коли хлопці гинули і не в бою, а через власну необережність, а то і дурість. Якось стояв на посту один наш боєць, а неподалік, за річкою, знаходилось одиночне афганське помешкання. От він і надумав піти туди, начебто, чаю попити, і пропав безслідно. Та, коли ми взяли в обороти господаря тієї оселі, він показав, де тіло бійця – воно було сховане під камінням, загорнуте в шинель і пошматоване... Так що відношення до нас, з боку місцевого населення, було відверто ворожим. Вони вважали нас

Армійське фото: справа І.Сидорчук

безперервну кругову оборону, не в змозі вийти з-під вогню моджахедів, які засіли на горі великими силами. Не раз закінчувалися боєприпаси,

окупантами, нерідко й камінням кидали вслід нашої техніки. Тому ми старались з місцевими взагалі не контактувати і не спілкуватися...

обов'язок, захиснику вчизни”, “Від вдячного афганського народу” та ряд інших.

“В Афгані – від дзвінка до дзвінка”

Пройшов крізь пекло афганської війни і односелець Івана Сидорчука - 53-річний Володимир Адамович Супрунюк. І теж, на самому початку вводу туди радянських військ. Зокрема, призвали його в армію в листопаді 1980-го, а в грудні він був вже в Афганістані. Основну службу випало проходити в роті забезпечення на аеродромі в Кабулі, у військово-повітряних військах. Але не раз доводилось бути на бойових виїздах і в Баграмі, і Кандагарі, де також знаходились аеродроми і треба було допомагати їх охороняти.

- Кабульський аеропорт мав міжнародне значення і, крім військової авіації, приймав й пасажирські “борти”, тому охоронявся посилено, - розповідає Володимир Адамович. – Крім нас його охороняла Вітебська десантна дивізія. Також на аеродромі знаходилась і прикривала його з повітря ескадрилья винищувачів МіГ-29, були й “вертушки” Мі-24 та Мі-8, так що охорона летовища була надійною. Втім, “духи” все ж умудрялися обстрілювати його з доколишніх гір. З цієї

гіршому – могли і обстріляти... В Афгані я пробув два роки, від дзвінка до дзвінка, службу завершив на посаді замкомвзводу, у званні старшого сержанта. І хоч бойових нагород не маю (у перші роки афганської війни радянське військове керівництво не те, що не жалували воїнів-інтернаціоналістів нагородами, то ще й всіляко замовчували про цю війну. З цієї причини, Володимир Супрунюк, при демобілізації, навіть підписку про нерозголошення військової таємниці давав строком на 5 років), проте свій солдатський і військовий обов'язок я виконав з честю і до кінця. Та й не в нагородах справа. Набагато гірше, що останніми роками у середині лютого набагато більше говорять про свято Валентина, аніж про річницю закінчення війни в Афганістані, яка принесла стільки горя в українські родини. Раніше до афганців і загалом до учасників бойових дій, ветеранів-фронтовиків, військових повага була більша і від держави, і від суспільства. А нині все якось через плече, ніхто ні на кого не дивиться... Зараз, ось і в нас, на сході України, йде війна, ще може й гірше, ніж була в Афганістані. Тож найбільше мрію, щоб наші діти і внуки ніколи не знали і не бачили її страхіть...

Записав
Сергій ТИШКОВЕЦЬ